

Finanțat de
Uniunea Europeană

GHID PRACTIC DE TRANSPARENTĂ LOCALĂ

Elaborat de Comunitatea pentru advocacy
și politici publice "WatchDog.MD"

Chișinău 2020

1. DREPTUL LA ACCES LA INFORMAȚIE ȘI TRANSPARENȚA APL	2
Ce este informația de interes public?	2
Care este rolul informației de interes public?	2
De la cine putem solicita informație de interes public?	3
Cine poate solicita informații oficiale?	3
Transparența APL	3
De ce cetățenii nu se implică în procesul decizional?	4
2. CADRUL LEGAL	4
3. ELEMENTELE DE BAZĂ LA EVALUAREA NIVELULUI DE TRANSPARENȚĂ A UNUI APL	6
Transparența decizională	8
Transparența bugetară și procedurile de achiziție	9
Integritatea și conflictul de interese	10
Concursurile pentru ocuparea funcției publice	10
4. CUM POATE FI SOLICITATĂ INFORMAȚIA DE LA APL?	11
Unde poate fi depusă o solicitare de informație?	11
Cât costă informația de interes public?	12
În cât timp APL furnizează informația pe care ați solicitat-o?	12
Nu primim răspuns, ce facem?	12
5. CÂND POATE FI LIMITAT ACCESUL LA INFORMAȚIE?	13
6. INSTRUMENTE DE COMUNICARE CU CETĂȚENII	14
Anexe	

1. Dreptul la acces la informație și transparența APL

Transparența autorităților publice înseamnă asigurarea accesului cetățenilor la informațiile de interes public. Aceste informații trebuie să fie ușor de accesat și ușor de înțeles.

Dreptul de acces la informațiile de interes public este unul dintre principiile fundamentale ale transparenței autorităților publice și a buneii guvernări. Dreptul la acces la informație îi ajută pe cetățeni să participe informat la procesele care se întâmplă în stat, în localitate. Accesul la informație este o piatră de temelie pentru democrație prin faptul că informația împuternicește cetățenii și responsabilizează instituțiile publice.

Ce este informația de interes public?

Informația de interes public sau informația oficială este informația care ține de sau rezultă din activitatea autorității sau instituției publice.

Similitudinea acestor 2 concepte reiese din interpretarea Legii privind accesul la informație¹, cât și din jurisprudența CEDO (ex: cazul Sîrbu împotriva R. Moldova)².

Care este rolul informației de interes public?

Accesul la informație de interes public este extrem de important deoarece îi ajută pe cetățeni:

- ***Să participe în procesele democratice***

Accesul la informație îi împuternicește pe cetățeni să ia decizii informate și să influențeze deciziile statului. Or democrația, simplu spus, este participarea cetățenilor în actul de guvernare. Inclusiv fortifică deciziile conștiente, bazate pe informații obiective în cadrul alegerilor.

- ***Să lupte cu corupția***

Ca să poată identifica și raporta organelor abilitate ale statului actele de corupție, cetățenii trebuie să poată accesa informația de interes public. Nu poți să lupți cu ceea ce nu cunoști.

- ***Să se educe și să își sporească capacitățile***

Informația accesibilă publicului se stochează sub formă de cunoștințe. Aceste cunoștințe ne modelează să devenim cetățeni cu gândire critică și cu aptitudini de interacționare cu oamenii din jur și cu instituțiile statului.

- ***Să își exercite alte drepturi economice și sociale***

---

¹ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=108552&lang=ro

² <http://agent.gov.md/wp-content/uploads/2015/02/SIRBU-SI-ALTII-RO.pdf>

Accesul la informație este strâns legat cu alte drepturi fundamentale, precum dreptul la vot, dreptul la un mediu înconjurător sănătos și protejat, dreptul la protecția muncii, ș.a.

De la cine putem solicita informație de interes public?

Informația de interes public este deținută de:

1. Autoritățile publice centrale și locale,
2. Instituțiile publice centrale și locale,
3. Persoane fizice sau juridice care desfășoară activități care afectează publicul în general.

Cine poate solicita informații oficiale?

Conform legislației în vigoare, informația oficială sau informația de interes public poate fi cerută de:

1. Orice cetățean al Republicii Moldova.
2. Cetățenii altor state, care au domiciliul sau reședința pe teritoriul Republicii Moldova;
3. Apatrizii stabiliți cu domiciliul sau reședința pe teritoriul Republicii Moldova.

Transparența APL

APL produce și deține informații de interes public. Atât APL cât și informația pe care o deține aceasta este un bun public care aparține tuturor.

În 2008, Parlamentul a adoptat Legea Nr. 239 din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional³. În această lege se stipulează dreptul cetățenilor de a participa la procesul decizional și obligațiile autorităților publice de a implementa politici participative în acest sens. Viziunea comună este de a avea localități transparente, incluzive și sustenabile financiar, iar pentru a atinge aceste deziderate este important să avem acces la informația de interes public.

Conform Legii Nr. 239, autoritățile publice locale sunt obligate să răspundă solicitărilor de informație publică, să publice informații despre timpul și ora când au loc ședințele publice. Cetățenii, de cealaltă parte, au dreptul să solicite de la primărie și consiliul local informații despre orice decizie de interes public și pot trimite sugestii privind elaborarea deciziilor publice.

---

³ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=106638&lang=ro

De ce cetățenii nu se implică în procesul decizional?

Cetățenii nu se implică în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor deoarece fie nu știu că au acest drept, fie nu cunosc despre dreptul de acces la informație de interes public, fie nu au încredere în APL sau din cauză că nu există un proces de comunicare continuă și eficientă între APL și cetățeni. Toate acestea țin de dreptul de acces la informație de interes public. Cu cât mai transparentă și incluzivă este APL, cu atât mai implicați sunt cetățenii. Fără implicarea constantă și activă a cetățenilor în luare deciziilor nu putem vorbi despre bună guvernare la nivel local.

2. Cadrul legal

Legislația privind accesul la informație are la bază Constituția Republicii Moldova, tratatele și acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte, Legea nr.982 din 11.05.2000 privind accesul la informație⁴ și Legea Nr. 239 din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional.

Constituția Republicii Moldova⁵ prevede în Art.34 dreptul la informație, care reprezintă fundamentul principiului transparenței în activitatea autorităților publice.

Astfel **“autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal.”**

Această normă constituțională este dezvoltată în legea nr.982 din 11.05.2000 privind accesul la informație, care statuează că autoritățile publice sunt obligate:

- să asigure un spațiu amenajat pentru documentare accesibil solicitanților;
- să numească și să instruiască funcționarii responsabili pentru efectuarea procedurilor de furnizare a informațiilor oficiale; să aibă regulamente proprii cu privire la drepturile și obligațiile funcționarilor în procesul de furnizare a informației oficiale;
- să desfășoare în mod public întrunirile și ședințele în cadrul autorității publice;
- să editeze, cel puțin o dată pe an, îndrumare ce vor conține liste ale dispozițiilor, hotărârilor, altor documente oficiale, emise de instituția respectivă și domeniile în care poate furniza informații;
- să pună la dispoziția reprezentanților mijloacelor de informare în masă date oficiale despre propria activitate, inclusiv despre domeniile în care poate furniza informații.

---

⁴ [Lege nr. 982/2000 privind accesul la informație](#)

⁵ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=363979>

Atunci când se solicită informații de interes public, de obicei, se solicită în baza termenilor prevăzuți de Legea privind accesul la informație nr. 982 din 11.05.2000. Conform art. 16, din aceeași lege, informațiile, documentele solicitate vor fi puse la dispoziția solicitantului din momentul în care vor fi disponibile pentru a fi furnizate, dar nu mai târziu de 15 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii de acces la informație. Totodată, art 16. alin. (3) al Legii menționate mai sus, prevede următoarele: autorul cererii va fi informat despre orice prelungire a termenului de furnizare a informației și despre motivele acesteia cu 5 zile înainte de expirarea termenului inițial.

Legea privind transparența în procesul decizional nr.239 din 13.11.2008 este deosebit de importantă, deoarece stabilește normele aplicabile pentru asigurarea transparenței în procesul decizional al autorităților administrației publice centrale și locale, altor autorități publice și reglementează raporturile lor cu cetățenii, cu asociațiile constituite în corespundere cu legea, cu alte părți interesate în vederea participării la procesul decizional. Sub incidența prezentei legi cad autoritățile publice centrale - Parlamentul, Președintele Republicii Moldova, Guvernul, autoritățile publice autonome, autoritățile administrației publice centrale de specialitate, precum și autoritățile publice locale - autoritățile unităților teritoriale autonome cu statut juridic special, autoritățile APL.

Pe lângă cele de mai sus, există și alte legi sau hotărâri care abordează transparența locală:

1. Legea privind administrația publică locală nr.436 din 28.12.2006;
2. Hotărârea Guvernului RM privind paginile oficiale ale autorităților administrației publice în rețeaua Internet nr.668 din 19.06.2006;
3. Hotărârea Guvernului RM cu privire la crearea Consiliului Național pentru Participare nr.11 din 19.01.2010;
4. Hotărârea Guvernului RM Nr. 967 din 09.08.2016 cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional⁶, etc.

Acordul de Asociere semnat între Uniunea Europeană și Republica Moldova are, și el, principiul transparenței și accesului la informație la baza diferitor procese de reformă la care țara noastră s-a obligat - de la mediul de afaceri până la reforma administrației publice.

Un alt tratat care protejează libertatea de exprimare și implicit dreptul de acces la informație, este Convenția Europeană pentru Drepturile Omului (CEDO). Astfel, conform art. 10 :

„Orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere.”

---

⁶ <http://lex.justice.md/md/366274/>

Moldova a aderat la Convenția Europeană a drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale la 12 septembrie 1997.

Dreptul la acces la informație este garantat și de **Declarația Universală a Drepturilor Omului (1948)**, care stipulează în art. 19⁷ că:

„Orice persoană are dreptul la libertatea opiniei și a expresiei; acest drept include libertatea de a susține opinii fără nici o interferență și de a căuta, a primi și a răspândi informații și idei prin orice mijloace, indiferent de frontiere.”

Moldova a aderat la Declarația Universală a Drepturilor Omului la 28 iulie 1990. Un alt tratat care protejează libertatea de exprimare și implicit dreptul de acces la informație, este **Convenția Europeană pentru Drepturile Omului (CEDO)**. Astfel, conform art. 10⁸:

„Orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere.”

Moldova a aderat la Convenția Europeană a drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale la 12 septembrie 1997.

3. Elementele de bază la evaluarea nivelului de transparență a unui APL

Pentru a adopta orice decizie importantă – Primăria și Consiliul întrebă opinia cetățenilor. Cu alte cuvinte, participarea oamenilor la guvernare prin oferirea, în vederea informării în mod deschis și explicit, de către autoritățile publice a tuturor documentelor privind activitatea lor și consultarea societății civile în procesul de elaborare și de adoptare a deciziilor.

Atunci când dorești să cunoști mai multă informație despre activitatea APL și procesele decizionale care te afectează ca locuitor a unei localități (indiferent dacă reprezinți o organizație obștească sau persoană individuală), poți analiza următoarele elemente de

---

⁷https://www.ohchr.org/EN/UDHR/Documents/UDHR_Translations/rum.pdf?fbclid=IwAR3j0A50_P5Yryy2sz3HjV1AroaUYLgTH5vQyCV-fjCFI5hhYZm4JPZEdpo

⁸https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ROM.pdf?fbclid=IwAR1VfeMj2bu3SMjN56x3n-tfqGelpWQv97upBMsesBPDNGvB75nZFD4Ao

evaluare, care te vor ajuta să obții o apreciere obiectivă a nivelului de transparență a unei APL:

	Criterii generale	Criterii specifice	Punctaj (0-2) 0-nerealizat, 1-realizat parțial, 2 -realizat
1	Transparența decizională	APL oferă accesul la informație?	
		Cetățenii participă în procesul decizional?	
2	Transparența bugetară și procedurile de achiziție	Bugetul anual al APL-ului este elaborat și executat transparent ?	
		APL publică planurile de achiziție, anunțurile de intenție, rapoartele și dări de seamă de achiziție efectuate?	
		APL publică pe pagina www.mtender.gov.md anunțurile de participare la achiziții publice (achizițiile de valoare mare), documentația de atribuire, anunțurile de atribuire?	
3	Integritatea și conflictul de interese	Existența unui Cod de etică instituțional	
		Publicarea CV-urilor conducătorilor	
		Publicarea declarației de avere și interese personale pe pagina ANI	
		Persoana responsabilă de modul anticorupție	
		Existența planului de integritate instituțional	
		Existența liniei telefonice specializate anticorupție și/sau de informare	
4	Concursurile pentru ocuparea funcției publice	Concursurile sunt organizate deschis și transparent?	
		Egalitatea accesului la funcția publică este asigurată?	
		Condițiile și rezultatele concursurilor sunt publicate pe pagina web și/sau panoul informațional?	
Total punctaj			

Transparența decizională

Transparența decizională se referă la:

- asigurarea accesului cetățenilor la informația aflată în gestiunea APL
- participarea cetățenilor în procesul decizional.

Ca să afli dacă transparența decizională este respectată, îți recomandăm să verifici următoarele:

- A. Ce instrumente utilizează autoritatea locală pentru asigurarea transparenței și accesul la datele cu caracter public? De exemplu poți afla dacă informația este plasată la un panou informativ, site web cu compartiment dedicat transparenței, pe rețelele de socializare sau alte platforme de informare.
- B. Ce informație publică autoritatea? Iată informațiile care trebuie să fie făcute publice, fără a avea solicitări de a cetățeni:
- regulamentul de organizare și funcționare a primăriei, consiliului local, alte regulamente interne de funcționare;
  - organigrama primăriei, regulamentele de activitate ale secțiilor și subdiviziunilor acesteia, precum și fișele de post ale tuturor funcționarilor;
  - programul de audiențe;
  - numele și prenumele conducătorilor, șefilor de subdiviziuni;
  - sursele financiare, bugetul și bilanțul contabil ale primăriei;
  - programele și strategiile adoptate;
  - rapoartele de activitate ale primăriei;
  - dispoziții ale primarului și deciziile cu caracter general ale consiliului local;
  - modele de cereri și formulare;
  - datele privind funcțiile vacante și cerințele de calificare solicitate de acestea;
  - declarațiile de venit ale funcționarilor publici;
  - invitațiile și rezultatele concursurilor de achiziții publice

Dacă aceste informații nu sunt plasate pe panourile informative de la primărie sau din localitatea ta, cere ca ele să fie amplasate, insistă să se respecte legea.

C. Ce decizii de interes public primăria le consultă cu cetățenii? Iată cele obligatorii: Deciziile ce pot avea impact economic, de mediu și social asupra modului de viață și drepturilor omului, culturii, sănătății și protecției sociale, colectivităților locale, serviciilor publice, etc.

Ele includ:

- reglementarea activității primăriei sau a consiliului local (regulamente interne de activitate);
- reglementarea serviciilor și bunurilor publice;

- planurile și strategiile de dezvoltare locală;
- aprobarea/modificarea bugetului.

Conform Hotărârii de Guvern Nr.96 din 16.02.2010, autoritățile publice planifică procesul de consultare publică, conform următoarelor etape:

- a) determinarea proiectului deciziei care urmează a fi supus consultării;
- b) identificarea persoanei responsabile de desfășurarea procedurilor de consultare din cadrul subdiviziunii-autor a autorității publice;
- c) identificarea părților interesate;
- d) selectarea modalităților de consultare;
- e) proiectarea în timp a acțiunilor legate de procesul de consultare;
- f) estimarea costurilor consultării;
- g) anunțarea organizării consultărilor;
- h) desfășurarea procedurilor de consultare;
- i) recepționarea recomandărilor prezentate, examinarea acestora și luarea deciziei privind acceptarea sau neacceptarea lor, precum și întocmirea sintezei recomandărilor;
- j) îmbunătățirea proiectului de decizie luând în considerare recomandările acceptate;
- k) întocmirea dosarului privind elaborarea proiectului de decizie, compus din procesele-verbale privind consultarea publică a părților interesate, recomandările parvenite și sinteza acestora;
- l) informarea părților interesate despre rezultatele consultării, conform pct.15 alin. unu din prezentul Regulament.

Transparența bugetară și procedurile de achiziție

Achizițiile publice presupun gestionarea banilor publici, iar bunurile procurate, lucrările, serviciile prestate sunt de interes public și afectează un număr considerabil de persoane. Din aceste considerente se impune o transparență maximă a procedurilor de achiziție. Mai multă informație utilă despre achizițiile publice puteți accesa aici: <https://tender.gov.md/ro/content/%C3%AEntreb%C4%83ri-adresate-frecvent>

Ca să afli dacă transparența bugetară și procedurile de achiziție sunt respectate, trebuie să evaluezi următoarele:

1. Cum este elaborat și executat bugetul anual al APL?
2. Dacă APL publică planurile de achiziție, anunțurile de intenție, rapoartele și dări de seamă de achiziție efectuate (trimestrial/semestrial/anual)?
3. APL publică pe pagina www.mtender.gov.md anunțurile de participare la achiziții publice (achizițiile de valoare mare), documentația de atribuire, anunțurile de atribuire (rezultatele achizițiilor publice).

Transparența achizițiilor publice este asigurată prin intermediul platformei—www.mtender.gov.md, precum și prin publicarea informațiilor în alte mijloace de

informare în masă. Orice persoană este în drept să participe la ședințele grupului de lucru în achiziții publice organizate conform prevederilor legii.

Integritatea și conflictul de interese

Integritatea și conflictul de interese este o componentă importantă a transparenței locale deoarece conduita integră este un factor de acțiune deosebit de important în contextul utilizării bunurilor și finanțelor publice. Conflictul de interese apare atunci când interesele oficialului public ca persoană privată influențează sau ar putea influența necorespunzător îndeplinirea obligațiilor și responsabilităților oficiale.

Grila de evaluare a acestei componente ar conține evaluarea următorilor indicatori:

- 1) Existența unui Cod de etică instituțional;
- 2) Publicarea CV-urilor conducătorilor autorităților monitorizate;
- 3) Publicarea declarației de avere și interese personale pe pagina Agenției Naționale Integritate (a președinților, vicepreședinților de raioane, primari și viceprimari);
- 4) Persoana responsabilă de modul anticorupție;
- 5) Existența planului de integritate instituțional;
- 6) Existența liniei telefonice specializate anticorupție și/sau de informare.

Concursurile pentru ocuparea funcției publice

Transparența procesului de ocupare a funcției publice este un alt aspect important al transparenței locale. Funcționarul public este persoana fizică numită, în condițiile legii, într-o funcție publică care, reprezintă ansamblul atribuțiilor și obligațiilor stabilite în temeiul legii în scopul realizării prerogativelor de putere publică. Condițiile de angajare într-o funcție publică sunt prescrise de Legea nr. 158 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, precum și de Regulamentul cu privire la ocuparea funcției publice prin concurs, aprobat prin HG nr. 201 privind punerea în aplicare a prevederilor Legii nr. 158.

Conform art. 29 din Legea nr. 158, concursul pentru ocuparea funcției publice vacante sau temporar vacante are la bază principiile competiției deschise, transparenței, competenței și meritocrației, precum și principiul egalității accesului la funcțiile publice pentru fiecare cetățean. Autoritatea publică inițiatoare are obligația ca toate condițiile de desfășurare a concursului să fie făcute publice într-o publicație periodică, pe pagina sa web, precum și să fie afișate pe panoul informațional la sediul APL, într-un loc vizibil și accesibil publicului, cu cel puțin 20 de zile calendaristice înainte de data desfășurării concursului.

4. Cum poate fi solicitată informația de la APL?

Informațiile de interes public pot fi solicitate **verbal** sau **în scris**.

Solicitarea pe cale verbală se înaintează atunci când furnizorul deține informații complete și suficiente pentru a le satisface imediat.

În cazul solicitării de informații în formă scrisă, cererea trebuie să conțină:

- a) numele și prenumele solicitantului
- b) date de contact (domiciliul, adresa de e-mail, telefon)
- c) denumirea autorității publice locale
- d) informația solicitată (obiectul solicitării)
- e) data și semnătura

Conform art. 10 Legii Nr. 982 din 11.05.2000 privind accesul la informație, în calitate de solicitant de informații publice, Dvs. **nu sunteți obligat să vă motivați/justificați interesul** pentru informațiile solicitate. Furnizorul de informații, de cealaltă parte, este obligat prin lege să vă ofere răspuns.

Important! Atunci când înaintați o cerere de solicitare de informații, asigurați-vă că ea este foarte clar formulată. Solicitați date/cifre concrete. Dacă solicitarea este vagă sau lasă loc de interpretări, furnizorul de informație poate oferi un răspuns nesatisfăcător sau evaziv. În acest caz, APL poate reveni cu întrebări de clarificare care ar facilita oferirea informației. Dacă ulterior Dvs. nu înlăturați lacunele din solicitare, APL poate să nu o examineze.

Recomandare:

- Faceți referință în textul solicitării la legislația privind accesul la informație (Legea Nr. 982 din 11.05.2000 privind accesul la informație).
- Indicați unde doriți să recepționați răspunsul (e-mail, la domiciliu, fax, etc.)
- Faceți o copie a solicitării de informație. În caz de refuz de a răspunde, un eventual litigiu sau plângere legată de obiectul cererii, recomandăm să aveți o copie a cererii Dvs.

Solicitarea de informații nu trebuie să conțină limbaj necenzurat, ofense sau amenințări. Într-un astfel de caz, autoritatea publică poate să nu examineze cererea.

Unde poate fi depusă o solicitare de informație?

O cerere de solicitare de informații poate fi:

1. Expediată prin poștă;
2. Depusă direct la APL;

3. Expediată prin fax, e-mail sau pe pagina web a APL (dacă aceasta dispune de un astfel de instrument).

În cazul în care depuneți solicitarea la adresa fizică a APL, asigurați-vă că aceasta este înregistrată și cereți un număr de intrare a solicitării. Iar dacă expediați cererea în format electronic, trebuie să vă asigurați că aveți semnătura electronică pentru a semna cererea. Pentru mai multe detalii despre cum se aplică semnătura mobilă, accesați acest link: https://msign.gov.md/?fbclid=IwARoPtso8Qpc7kItb83vNvLsFYy8vclbmwgrCAzVywOJliDJu8mC_b2hUNw#/info/media

Cât costă informația de interes public?

La modul general, informația de interes public e accesibilă gratuit. Astfel, **solicitanții pot accesa gratuit** informațiile oficiale care:

- a) ating nemijlocit drepturile și libertățile solicitantului,
- b) sânt expuse oral,
- c) sânt solicitate pentru a fi studiate la sediul instituției,
- d) prin faptul că au fost furnizate, contribuie la sporirea gradului de transparență a activității instituției publice și corespunde intereselor societății.

În unele cazuri totuși, legea cu privire la accesul la informație prevede la art. 20 că pentru furnizarea informațiilor oficiale pot fi percepute anumite plăți. Aceste plăți nu depășesc cheltuielile pe care le-a suportat APL (copiere, expediere, traducere). În cazul informațiilor analitice, de sinteză sau inedite, plățile pentru furnizarea informației se stabilesc în contractul dintre solicitant și furnizorul de informații.

În cât timp APL furnizează informația pe care ați solicitat-o?

Conform art. 16 din Legea Nr. 982 din 11.05.2000 privind accesul la informație, informațiile și documentele solicitate trebuie să fie puse la dispoziția Dvs. nu mai târziu de **15 zile lucrătoare** de la data înregistrării cererii de acces la informație. În cazul în care cererea Dvs. se referă la un volum foarte mare de informații sau dacă sunt necesare consultații suplimentare, termenul de furnizare a informației poate fi prelungit cu **5 zile**. În acest caz, furnizorul de informații vă va anunța despre aceasta cu 5 zile înainte de expirarea termenului inițial.

Nu primim răspuns, ce facem?

Conform art. 19 al aceleiași legi, autoritatea publică poate să refuze să ofere răspuns. Refuzul și motivul acestuia sunt făcute în scris.

Dacă cererea Dvs. întrunește regulile menționate în acest ghid și totuși credeți că furnizorul de informații v-a încălcat drepturile în ceea ce privește accesul la informații de interes public, timp de 30 de zile aveți dreptul să contestați acest fapt la conducerea și/sau la organul ierarhic superior al furnizorului, care va examina contestările solicitanților de informații în decurs de 5 zile lucrătoare și va informa în mod obligatoriu petiționarul despre rezultatele examinării în decurs de 3 zile lucrătoare.

Sesizările, prin care sânt atacate acțiunile sau inacțiunea organizațiilor care nu au organele lor superioare, sânt adresate direct instanței de contencios administrativ competente în termen de 30 de zile de la expirarea termenului de 8 zile în care trebuia să fie examinată contestarea și oferit răspunsul (art. 22). Dacă considerați că și organul ierarhic superior v-a încălcat dreptul la acces la informații de interes public, puteți ataca în judecată acțiunea sau inacțiunea furnizorului de informații în termen de o lună (art. 23).

5. Când poate fi limitat accesul la informație?

Cazurile când accesul la informații poate fi limitat sunt stipulate în Legea nr. 982 din 11.05.2000 privind accesul la informație. În conformitate cu art.7 al acestei legi, accesul la informație poate fi limitat atunci când aceasta:

1. Constituie secret de stat sau țin de securitatea națională,
2. Constituie date cu caracter personal,
3. Constituie secret comercial,
4. E legat de activitatea operativă și de urmărire penală a organelor de resort,
5. E legat de investigații științifice sau tehnice.

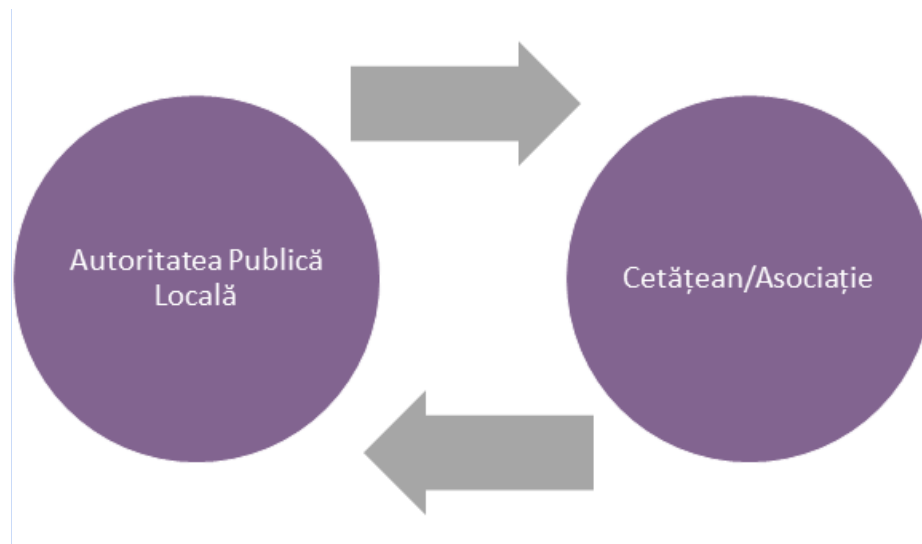
Atunci când furnizorul de informație, în cazul de față APL, limitează accesul la informații, acesta trebuie să poată demonstra că restricția este reglementată prin lege organică, că este necesară pentru apărarea drepturilor persoanei, că este obiectul protecției securității naționale și că prejudiciul adus acestor drepturi și interese ar fi mai mare decât interesul public în cunoașterea informației.

Uneori, sub pretextul protecției datelor cu caracter personal, secretului de stat sau a celui comercial autoritățile lezează dreptul la informație de interes public. Ce puteți face când autoritățile abuzează de aceste excepții? După cum am menționat anterior, conform art. 23 al aceleiași legi, puteți ataca în judecată acțiunea (sau inacțiunea) furnizorului de informații, iar instanța de judecată va stabili sancțiunile (art. 24), repararea prejudiciului și satisfacerea neîntârziată a cererii Dvs.

Cetățenii informați sunt împuterniciți să participe la dezvoltarea comunitară.

6. Instrumente de comunicare cu cetățenii

Pentru a stimula participarea membrilor comunității și a societății civile în procesul decizional în comunitate, APL trebuie să comunice **constant** și **eficient** cu cetățenii. Este imperativ ca această comunicare să fie bidirecțională:

Pentru a asigura transparența procesului decizional, APL are mai multe instrumente. Unul din acestea este **pagina web**. APL poate folosi acest mecanism pentru a publica multiple informații de interes public:

- anunțuri cu data, ora, locul desfășurării ședințelor și ordinea de zi a acestora
- informații despre funcționarii publici și afilierea lor politică
- acte administrative, decizii ale consiliului, achizițiile publice, licitații
- anunțuri despre evenimentele din localitate
- informații despre localitate
- chestionare și sondaje
- funcții vacante, ș.a

Paginile web pot fi folosite drept canal de recepționare a **solicitărilor de informație**, **petiții** sau **recomandări**. Un astfel de exemplu poate fi văzut pe pagina autorității publice locale din s. Mereni, raionul Anenii Noi.

Luați legătura cu un specialist din cadrul Primăriei Mereni, care îți poate răspunde la întrebările pe care le ai. Sau poți contacta direct Primăria, utilizând datele de contact de mai jos.

NUMERE DE CONTACT

Telefon: +(373) 265 54 328

Fax: +(373) 265 54 948

ADRESA E-MAIL

primaria@mereni.md

Numele tău (obligatoriu)

Emailul tău (obligatoriu)

Telefonul tău (obligatoriu)

Subiect

Mesajul tău

Numarul petiției tale este:

Trimite

Este foarte important ca pagina web a autorității publice să fie funcțională, iar secțiunile acesteia cât mai prietenoase cu utilizatorii. O navigare intuitivă și un instrument de căutare cât mai eficient pot facilita semnificativ interacțiunea dintre APL și cetățeni.

Un alt mijloc de a comunica cetățenilor despre activitatea APL și oricare alte lucruri aferente localității este **ziarul local**. Frecvența apariției ziarului este la discreția autorității sau asociației emițătoare și depinde de capacitățile și resursele disponibile ale acesteia. Unele localități își unesc forțele și elaborează ziare regionale.

Informația de interes public poate fi publicată și pe **panourile informative** din localitate. Panoul informativ poate fi amplasat lângă primărie, casa de cultură, market, stația de transport public sau în oricare alt loc unde fluxul de oameni este mai intens iar panoul cât mai vizibil.

APL sau asociațiile pot folosi de asemenea și **pliantele informative** pentru a informa localnicii.

Prin intermediul **chestionarelor și sondajelor**, autoritățile publice locale pot antrena cetățenii în procesul de luare a deciziilor sau în alocarea resurselor financiare pentru anumite proiecte locale.

Dincolo de aceste metode convenționale de comunicare între APL și cetățeni, progresul tehnologic ne oferă o multitudine de instrumente online de informare multilaterală.

Aplicația Facebook poate fi folosită pentru a crea **pagini** și **grupuri** care să reunească localnicii. Un astfel de exemplu este pagina ÎM „Gospodăria Comunală Chetrosu” unde sunt publicate informații de actualitate despre localitate.

The screenshot shows the Facebook profile of the 'ÎM "Gospodăria Comunală Chetrosu" din com.Chetrosu,r/I Anenii Noi'. The profile picture is a circular logo with a house icon and the text 'Întreprinderea Municipală' and 'Gospodăria Comunală Chetrosu'. The cover photo shows a group of people in a meeting room. The main post, dated July 1, 2020, at 16:09, is a text update about a meeting with local council members to discuss the implementation of participatory policies. Below the text are three photos of the meeting. The right sidebar shows the location 's Chetrosu, r/I Anenii Noi 6514', contact information (phone: 0680 03 672), and a 'Transparență privind Pagina' section. The bottom right shows similar pages like 'Cantina Chetrosu', 'Travel Café', and 'Show de lumini'.

Avantajul instrumentelor pe care le pune la dispoziție Facebook este că sunt interactive, iar opiniile, reacțiile, distribuirea informației este instanță. Unele APL-uri translează online ședințele publice.

O altă platformă online care poate fi utilizată pentru ședințele publice este aplicația **ZOOM**. Orice persoană se poate înregistra gratuit pe acest site. ZOOM permite realizarea unui număr nelimitat de ședințe online cu participarea de la 2 la 100 de participanți. Durata unei ședințe este de 40 de minute. Pentru opțiuni avansate precum organizarea webinar-elor, ședințelor ce depășesc 40 minute sau opțiuni de vot, sunt disponibile abonamente cu plată.

ANEXE

Anexa nr.1 Model de cerere de solicitare de informație

Dnei Bolocan Liliana
Directoarea Liceului Teoretic "Al. Mateevici"
orașul Cricova, mun. Chișinău,
de la Maria Odobescu

Nr. 01/06 din 01.08.2020

SOLICITARE DE INFORMAȚIE

În conformitate cu Legea privind accesul la informație cu Nr. 982 din 11.05.2000, vă solicităm prezentarea în formă scrisă a următoarelor informații privind mijloacele financiare ale Liceului Teoretic „Al. Mateevici” din or. Cricova:

1. Bugetul desfășurat pentru 2019 și 2020;
2. Planul de achiziții pentru anii 2019 și 2020;
3. Rapoartele pentru achizițiile efectuate, inclusiv cele de mică valoare pentru 2019 și pentru primele 6 luni ale anului 2020;

Informația solicitată urmează a fi pusă la dispoziția solicitantului din momentul în care va fi disponibilă pentru a fi furnizată, dar nu mai târziu de 15 zile de la data înregistrării cererii de acces la informație (art. 16, Legea nr. 982 din 11.05.2000 privind accesul la informație).

Rog să expediați informația pe adresa electronică maria.odobescu@gmail.com. Pentru precizări, mă puteți contacta la numărul de telefon (+373) 6912345.

Cu respect,
Maria Odobescu

Anexa nr. 2 Model de contestație

Către: Domnului Valentin Guțan
Primarul orașului Cricova, mun. Chișinău,
(conducerea și/sau organul ierarhic superior al furnizorului)

(adresa)

De la: Maria Odobescu, domiciliată în
Orașul Cricova, str. Vasile Alecsandri nr. 99 , ap. 56
tel: (+373) 69912345
e-mail:maria.odobescu@mail.com

15 septembrie 2020

CONTESTAȚIE

La data de 01 august 2020, subsemnata, Maria Odobescu, conducându-mă de prevederile legislației în materie de acces la informație, prin cererea nr. ___/2020, am solicitat (denumirea furnizorului de informație), să ofere următoarele informații de interes public:

1.

_____;

2.

_____;

3.

_____.

(Copia cererii se anexează).

Notez că furnizorul, nu a oferit în termenul prevăzut de lege informația solicitată prin cererea

nr. ___/2020 din 01.08.2020.

Calific refuzul (denumirea furnizorului) în eliberarea informațiilor solicitate drept unul ilegal,

din motivele ce urmează:

Conform prevederilor art. 11 din Legea privind accesul la informație:

“(1) Furnizorul de informații, în conformitate cu competențele care îi revin, este obligat:

1) să asigure informarea activă, corectă și la timp a cetățenilor asupra chestiunilor de interes

public și asupra problemelor de interes personal;

2) să garanteze liberul acces la informație”;

Conform prevederilor art. 16 din Legea privind accesul la informație:

”(1) Informațiile, documentele solicitate vor fi puse la dispoziția solicitantului din momentul în care vor fi disponibile pentru a fi furnizate, dar nu mai târziu de 15 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii de acces la informație.

(2) Termenul de furnizare a informației, documentului poate fi prelungit cu 5 zile lucrătoare

de către conducătorul instituției publice dacă:

a) cererea se referă la un volum foarte mare de informații care necesită selectarea lor;

e) sunt necesare consultații suplimentare pentru a satisface cererea;

(3) Autorul cererii va fi informat despre orice prelungire a termenului de furnizare a informației și despre motivele acesteia cu 5 zile înaintea de expirare a termenului inițial”;

Conform prevederilor art. 22 din Legea privind accesul la informație:

”(1) În cazul în care persoana consideră că drepturile sau interesele legitime în ceea ce privește accesul la informații i-au fost lezate, ea poate contesta acțiunile sau inacțiunea furnizorului de informații la conducerea acestuia și/sau la organul ierarhic superior al furnizorului în termen de 30 de zile de la data când a aflat sau trebuia să afle despre încălcare.”;

Drept urmare menționez că, furnizorul, prin neprezentarea în termenul prevăzut de lege a

informației solicitate prin cererea nr. ___/2020 din 01.08.2020, mi-a încălcat dreptul de acces la informație.

În drept, contestația este întemeiată în baza prevederilor art. 34 și 53 din Constituția Republicii Moldova; art. 10 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților

Fundamentale; art. 10, 11,13, 21, 22 din Legea privind accesul la informație.

Urmare a celor enumerate mai sus, solicit:

1. Furnizarea informației solicitată prin cererea nr. ___/2020 din 01.08.2020.
2. Comunicarea măsurile întreprinse în raport cu funcționarul vinovat de împiedicarea exercitării dreptului meu de acces la informație.

Cu respect,

Maria Odobescu

Anexa nr. 3 Model de cerere de chemare în judecată

Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani

Reclamant: Maria Odobescu, domiciliat în
Orașul Cricova, str. Vasile Alecsandri nr. 99, ap. 56
tel: 06912345, e-mail: maria.odobescu@gmail.com

Pârât: Liceului Teoretic “Al. Mateevici”

orașul Cricova,
mun. Chișinău, str.

Chișinăului 90

Cod fiscal: 1004651000794

Tel:022 010101

15 octombrie 2020

CERERE DE CHEMARE ÎN JUDECATĂ privind apărarea dreptului de acces la informație

În fapt, la data de 01 august 2020, subsemnata, Maria Odobescu, conducându-mă de prevederile legislației în materie de acces la informație, prin cererea nr. ___/2020, am solicitat Liceului Teoretic “Al. Mateevici” din orașul Cricova, să ofere următoarele informații de interes public:

1. Bugetul desfășurat pentru 2019 și 2020;
2. Planul de achiziții pentru anii 2019 și 2020;
3. Rapoartele pentru achizițiile efectuate, inclusiv cele de mică valoare pentru 2019 și pentru primele 6 luni ale anului 2020;

(Copia cererii se anexează).

Notez că, instituția pârâtă nu a furnizat în termenul prevăzut de lege informația solicitată de reclamant prin cererea nr. ___/2020 din 01.08.2020.

Calific refuzul Liceului Teoretic “Al. Mateevici” orașul Cricova în eliberarea informațiilor solicitate drept unul ilegal, din motivele ce urmează:

Conform prevederilor art. 11 din Legea privind accesul la informație:

“(1) Furnizorul de informații, în conformitate cu competențele care îi revin, este obligat:

1) să asigure informarea activă, corectă și la timp a cetățenilor asupra chestiunilor de interes public și asupra problemelor de interes personal;

2) să garanteze liberul acces la informație”;

Conform prevederilor art. 16 din Legea privind accesul la informație:

”(1) Informațiile, documentele solicitate vor fi puse la dispoziția solicitantului din momentul în care vor fi disponibile pentru a fi furnizate, dar nu mai târziu de 15 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii de acces la informație.

(2) Termenul de furnizare a informației, documentului poate fi prelungit cu 5 zile lucrătoare de către conducătorul instituției publice dacă:

a) cererea se referă la un volum foarte mare de informații care necesită selectarea lor;
e) sunt necesare consultații suplimentare pentru a satisface cererea;

(3) Autorul cererii va fi informat despre orice prelungire a termenului de furnizare a informației și

despre motivele acesteia cu 5 zile înaintea de expirare a termenului inițial”;

Conform prevederilor art. 21 din Legea privind accesul la informație:

”(1) Persoana care se consideră lezată într-un drept sau interes legitim de către furnizorul de

informații poate ataca acțiunile acestuia atât pe cale extrajudiciară, cât și direct în instanța de

contencios administrativ competentă.

...

(3) Persoana care se consideră lezată într-un drept sau interes legitim poate ataca orice acțiune sau inacțiune a persoanei responsabile pentru primirea și examinarea cererilor de acces la informații, dar în special cu privire la:

...

d) neprezentarea sau prezentarea necorespunzătoare a informațiilor solicitate;

e) refuzul neîntemeiat de a prezenta informațiile solicitate;”.

În conformitate cu prevederile art. 189 alin. (1) Codul administrativ, unde este prevăzut expres că “Orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ”, iar potrivit alin. (2) din același articol, rezultă că „O acțiune în contencios administrativ poate fi înaintată și atunci când autoritatea publică nu a soluționat în termen legal o cerere”.

Drept urmare, menționez că instituția pârâtă, prin neprezentarea în termenul prevăzut de lege a

informației solicitate prin cererea nr. ___/2020 din 01.08.2020, mi-a încălcat dreptul de acces la

informație. În drept, cererea de chemare în judecată este întemeiată în baza prevederilor art. 34 și 53 din Constituția Republicii Moldova; art. 10 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale; art. 10, 11,13, 16, 23, 24 din Legea privind accesul la informație; art. 189 alin. (1) și (2), 206, alin. (1), art. 224, alin. (1) Codul administrativ.

Urmare a celor enumerate mai sus, solicit:

1. Admiterea cererii de chemare în judecată;
2. Obligarea Liceului Teoretic “Al. Mateevici” din orașul Cricova să furnizeze informația solicitată prin cererea nr. ___/2020 din 01.08.2020.

Anexe:

1. Copia de pe acțiune;

2. Copia certificată de pe cererea privind furnizarea informației nr. ___/2020 din 01.08.2020;
3. Copia certificată de pe avizul de recepție (dovada expedierii cererii prin poștă);
4. Copia certificată de pe buletinul de identitate al reclamantului;

Cu respect,
Maria Odobescu

Finanțat de
Uniunea Europeană

Această publicație a fost realizată cu sprijinul financiar al Uniunii Europene. Conținutul său este responsabilitatea exclusivă a proiectului „Formarea unei rețele de organizații locale active în watchdog-ing și implicare civică”, implementat de Comunitatea „WatchDog.MD” și nu reflectă neapărat punctele de vedere ale Uniunii Europene.